

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Příkaz k výplatě z účtu jako nový způsob výkonu rozhodnutí a exekuce - některá sporná ustanovení

S účinnosti od 14. 5. 2006 byl zákonem č. [133/2006](#) Sb. zaveden nový způsob výkonu rozhodnutí ukládajících povinnost k peněžitému plnění, nazvaný příkaz k výplatě z účtu u peněžního ústavu (dále jen „příkaz k výplatě“). Nová právní úprava je obsažena v ust. § 320b až 320h (terminologická poznámka: není-li za číslem ustanovení uveden název či zkratka právního předpisu, jedná se o ustanovení občanského soudního řádu). Ekvivalent nového způsobu výkonu rozhodnutí pro exekuční řízení je upraven v ust. § 65a ex. ř. pod názvem exekuce příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu.

1. Úvod

S účinnosti od 14. 5. 2006 byl zákonem č. [133/2006](#) Sb. zaveden nový způsob výkonu rozhodnutí ukládajících povinnost k peněžitému plnění, nazvaný **příkaz k výplatě z účtu u peněžního ústavu** (dále jen „příkaz k výplatě“). Nová právní úprava je obsažena v ust. § 320b až 320h (terminologická poznámka: není-li za číslem ustanovení uveden název či zkratka právního předpisu, jedná se o ustanovení občanského soudního řádu). Ekvivalent nového způsobu výkonu rozhodnutí pro exekuční řízení je upraven v ust. § 65a ex. ř. pod názvem **exekuce příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu**.

Tento článek si klade za cíl analyzovat nový způsob výkonu rozhodnutí, ukázat problémy, které s sebou přináší, jakož nastínit i jejich možná řešení.

2. Přehled hlavních rysů nové právní úpravy

Účastníci řízení

Oprávněný, povinný

Účastníci pro určitý úsek řízení

„Nejmenovaný“ peněžní ústav

Postižená majetková hodnota

Právo povinného k pohledávce z účtu u nejmenovaného peněžního ústavu

Arrestatorium

Není upraveno

Inhibitorium

Není upraveno

Výplata sražené částky oprávněnému

Po předložení pravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a příkazu k

výplatě nejmenovanému peněžnímu ústavu (§ 320f odst. 1 o. s. ř.)

3. Ideální průběh řízení

Jedná se o zcela nový způsob výkonu rozhodnutí. Vzhledem k této skutečnosti je vhodné shrnout si nejprve ideální a bezproblémový průběh řízení o výkon rozhodnutí tímto způsobem tak, jak jej dle důvodové zprávy zamýšlel zákonodárce, což následně umožní lépe pochopit problémy, jež budou dále nastíněny.

Řízení o výkon rozhodnutí se zahajuje na **návrh oprávněného** (§ 320c). Jsou-li splněny všechny zákonem stanovené předpoklady (zejména je třeba upozornit na **zvláštní požadavky na obsah návrhu** na nařízení výkonu rozhodnutí v ust. § 320c, viz dále), soud usnesením výkon rozhodnutí nařídí. V **usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí** soud přikáže **nejmenovanému peněžnímu ústavu**, je-li u něho účet povinného veden, aby po předložení tohoto usnesení spolu s příkazem k výplatě odepsal peněžní prostředky z účtu povinného až do výše vymáhané pohledávky s příslušenstvím a vyplatil je oprávněnému (§ 320c). Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se doručuje oprávněnému a povinnému (§ 320d). Poté, co usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabude právní moci, soud vydá oprávněnému **příkaz k výplatě**. V příkazu k výplatě soud přikáže nejmenovanému peněžnímu ústavu, aby odepsal z účtu povinného, pokud je tímto peněžním ústavem veden, peněžní částku uvedenou v příkazu a vyplatil ji oprávněnému (§ 320e). Pokud jde o provedení výkonu rozhodnutí, zákon počítá s **aktivní účastí oprávněného**.^[1] Je na něm, aby vyhledal vhodný peněžní ústav a aby mu **předložil příkaz k výplatě** spolu s usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí. Je též na něm, kdy tak učiní. Peněžní ústav, kterému je příkaz k výplatě s usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí předložen, je povinen, má-li u něj povinný veden účet, provést podle příkazu **výplatu ve prospěch oprávněného** (§ 320f odst. 1). Nachází-li se na účtu dostatek peněžních prostředků k výplatě, peněžní ústav ji provede a ponechá si příkaz k výplatě; není-li na účtu dostatek peněžních prostředků, provede peněžní ústav **částečnou výplatu**, vyrozumí soud o tom, jaká částka vyplacena nebyla a ponechá si příkaz k výplatě. Na základě těchto údajů vydá soud **nový příkaz k výplatě** na nevyplacenou částku, na jehož základě může oprávněný žádat novou výplatu z účtu. Není-li u peněžního ústavu veden účet povinného nebo nenacházejí-li se na něm vůbec žádné peněžní prostředky, výplata se neprovede (není zde žádné čekací období jako u výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky) a vrátí oprávněnému příkaz k výplatě z účtu.

4. Některá problematická ustanovení

Náležitosti návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí

Výkon rozhodnutí tímto způsobem se nařizuje na **návrh** oprávněného (§ 320c), tedy osoby disponující exekucním titulem. Návrh oprávněného (§ 320c) musí, kromě obecných **náležitosti návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí** (§ 261), obsahovat navíc rodné číslo povinného (bylo-li přiděleno), nebo identifikační číslo (bylo-li přiděleno), je-li povinný podnikatelem. Otázky vzbuzuje zejména **požadavek uvedení rodného čísla povinného - fyzické osoby nepodnikatele** v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Přestože je na jednu stranu pochopitelný (snaha o přesnou identifikace osoby povinného [2] při provádění výkonu rozhodnutí - zjišťování existence účtu u peněžního ústavu), je na druhou stranu problematický. Proč a zejména jak má oprávněný znát rodné číslo povinného (fyzické osoby nepodnikatele), když v řízení nalézacím vedoucím k vydání exekucního titulu toho nebylo a není třeba? Proč, když u jiných způsobů výkonu rozhodnutí toho není třeba, tak činit zrovna u tohoto? Nejasná je i otázka, jak má oprávněný spolehlivě rodné číslo povinného - fyzické osoby nepodnikatele, zjistit. Podle současného právního stavu k tomu dnes oprávněný nemá k dispozici žádný spolehlivý mechanismus a je tak plně odkázán na informace, které mu povinný poskytne sám dobrovolně nebo které si sám zjistí. Sdělení této informace je v rámci soukromoprávních vztahů právně nevynutitelné, oprávněný se této informace nedobere ani za využití některé z forem součinnosti soudu před nařízením výkonu rozhodnutí, popř. za využití institutu prohlášení o majetku dlužníka. Možnost zapojení soudního exekutora do zjišťování rodného čísla

povinného v rámci řízení o výkon rozhodnutí soudem třeba zavrhnout. Je sice pravda, že exekutor disponuje oprávněním k přístupu do příslušných registrů (§ 33a, § 33b, § 33c ex. ř.). Tyto údaje však nesmí použít k jiným účelům než pro provedení exekuce, jíž byl/bude pověřen. Jestliže by chtěl exekutor např. oprávněnému usnadnit vymáhání jeho pohledávky a sdělit mu rodné číslo povinného, porušil by tím svou zákonem uloženou povinnost mlčenlivosti (§ 31 odst. 1 ex. ř. – *exekutor je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl při provádění exekuční nebo další činnosti*).

Neuvedení rodného čísla povinného - fyzické osoby nepodnikatele způsobuje problémy především formálního rázu. Je-li tento údaj zákonem výslovně požadován, je jednou z náležitostí podání/návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Není-li uveden, je takový návrh neúplný a soud musí, podle ust. § 43, provést úkony směřující k odstranění tohoto nedostatku. Problém představuje především následek uvedený v ust. § 43 odst. 2 – *„Není-li přes výzvu předsedy senátu podání řádně opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne“*. **Lze nebo nelze v řízení o výkon rozhodnutí příkazem k výplatě z účtu pokračovat i přes neuvedení rodného čísla povinného - fyzické osoby nepodnikatele?** Na tuto otázku bude muset s konečnou platností odpovědět až judikatura; autor tohoto článku zastává názor, že jeho případné neuvedení je sice formální vadou návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, nicméně tato vada není takového charakteru, aby znemožňovala další průběh řízení o výkon rozhodnutí, za předpokladu, že povinného lze jednoznačně identifikovat na základě jiných v návrhu uvedených údajů.

Nejmenovaný peněžní ústav

Jsou-li splněny všechny zákonem stanovené předpoklady, soud usnesením nařídí výkon rozhodnutí příkazem k výplatě z účtu. V **usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí** soud příkáze nejmenovanému peněžnímu ústavu, je-li u něho účet povinného veden, aby po předložení tohoto usnesení spolu s příkazem k výplatě odepsal peněžní prostředky z účtu povinného až do výše vymáhané pohledávky s příslušenstvím a vyplatil je oprávněnému (§ 320c).

Za pozornost stojí ta část ust. § 320c, která stanoví, že soud nařídí *„nejmenovanému peněžnímu ústavu“*. Použitím termínu **nejmenovaný peněžní ústav** chce zákon říci, že v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebude uveden žádný konkrétní peněžní ústav (ve smyslu označení konkrétního právního subjektu), a výrok usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí tedy bude obsahovat, v souladu se zákonem, slovní spojení *„nejmenovaný peněžní ústav“*, ve smyslu blanketního odkazu na libovolný subjekt z množiny peněžních ústavů; při vymezení pojmu peněžního ústavu není důvodu se odchylovat od konstantní judikatury na toto téma, jak vznikla při institutu výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu.

Pokud jde o **funkci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí ve vztahu k nejmenovanému peněžnímu ústavu**, je dvojitá. Především se jedná o uložení povinnosti provést výplatu ve prospěch oprávněného podle předloženého příkazu k výplatě, jednak stanoví maximální částku, kterou lze takto vyplatit (až do výše vymáhané pohledávky s příslušenstvím).

Předpoklady vydání příkazu k výplatě

Podle ust. § 320e platí, že *„Na základě pravomocného usnesení vydá soud oprávněnému příkaz k výplatě. V příkazu k výplatě soud příkáze nejmenovanému peněžnímu ústavu, aby odepsal z účtu povinného, pokud je tímto peněžním ústavem veden, peněžní částku uvedenou v příkazu a vyplatil ji oprávněnému“*.

Jak se z textu ustanovení § 320e podává, soud vydá oprávněnému příkaz k výplatě **z úřední povinnosti**, aniž by o jeho vydání musel oprávněný zvlášť žádat; toto řešení vyplývá z povahy věci, neboť součinnosti oprávněného není k vydání příkazu k výplatě třeba, soud jej vydává na základě pravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a

podle údajů v něm uvedených.

Ust. § 320e vyžaduje, aby byl příkaz k výplatě vydán **na základě pravomocného usnesení**, čímž je míněno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Tomu je třeba rozumět jednak tak, že výroky příkazu k výplatě musejí obsahově vycházet z výroků usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, jednat tak, že **časově je příkaz k výplatě vydán až poté, co usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabude právní moci**. Pouze připomeňme, **aby usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci, je třeba je doručit a vyčkat uplynutí odvolací lhůty všem účastníkům**. [3] Až se nechce věřit, že by zákonodárce takovou konstrukci myslel vážně. Požadavek právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je v tomto případě zcela proti smyslu nové právní úpravy, a vzhledem k příbuzným způsobům výkonu rozhodnutí působí poněkud neobvykle (srov. např. výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky). Navíc vezmeme-li v úvahu, že zákonodárce opomněl u tohoto způsobu výkonu rozhodnutí upravit instituty inhibitoria a arrestatoria,[4] je tím značně zkomplikována jeho praktická použitelnost.

To v praxi způsobí, že i když povinný nepodá proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí odvolání, pořádku zůstane nejméně dobrých patnáct dní od doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí na to, aby převedl peněžní prostředky ze všech účtů u českých peněžních ústavů na své účty u peněžních ústavů v zahraničí, popř. je v hotovosti vybral, jakož i učinil dostatečná opatření k tomu, aby tam byly preposílány ihned po dojití i nově došlé peněžní prostředky, a tím minimalizoval možnost provedení tohoto způsobu výkonu rozhodnutí; otázka trestnosti či beztrestnosti takového jednání pro účely tohoto článku není řešena. Zde se ostatně projevuje další nedostatek nové právní úpravy – pro provedení výplaty je rozhodující pouze a jedině stav na účtu v okamžiku předložení příkazu k výplatě peněžnímu ústavu, neexistuje žádné sledovací období jako např. při výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu.

Určení výše částky v příkazu k výplatě

Z ust. § 320c a § 320e se podává, že příkaz k výplatě vždy navazuje na usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, jímž byla nejmenovanému peněžnímu ústavu uložena povinnost provést výplatu ve prospěch oprávněného podle předloženého příkazu k výplatě, maximálně do výše vymáhané pohledávky s příslušenstvím.[5]

Lze si všimnout, že pokud jde o usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, zákon používá obecnou formulaci „*do výše vymáhané pohledávky s příslušenstvím*“. Výrok usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí tak bude podle zažitých konvencí znít na peněžní částku (jistinu – vymáhanou pohledávku) podle návrhu a exekučního titulu, a dále na příslušenství v souladu s návrhem a exekučním titulem (typicky náklady nalézacího řízení a úroky z prodlení od ... do ... v té a té sazbě). Formulace použitá v ust. § 320b je však poněkud jiná. Zákonodárce jako by chtěl nebo předpokládal, že soud v příkazu k výplatě určí částku, ve smyslu jedné jediné částky, kterou příkazuje vyplatit. Takový postup se však jeví jako technicky obtížný, ne-li přímo nemožný, zejména vezmeme-li v úvahu, že:

- nařízený výkon rozhodnutí se může vztahovat nejen na vymáhanou pohledávku, ale též na její příslušenství, zpravidla tedy úroky z prodlení, náklady nalézacího řízení a náklady vykonávacího řízení (§ 271 odst. 1);

- výkon rozhodnutí může být nařízen i pro více pohledávek; u různých pohledávek bude zpravidla různá i délka prodlení povinného a náklady řízení v rozdílné výši;

- úroky z prodlení jsou exekučním titulem přiznávány pouze pokud jde o vymáhanou pohledávku; prodlení povinného skončí až zaplacením jeho dluhu, tedy provedením výplaty ve prospěch oprávněného; mezi vydáním příkazu k výplatě a provedením výplaty může existovat časová prodleva; a výši úroků z prodlení tedy nelze vyčíslit v okamžiku vydání příkazu k výplatě.

Soud tak stejně bude muset v příkazu k výplatě formulovat částku, jíž příkazuje vyplatit oprávněnému, strukturovaně, tedy stejným způsobem, jakým učinil v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Určení výše částky v novém příkazu k výplatě

Není-li pohledávka oprávněného uspokojena podle příkazu k výplatě v plné výši z důvodu, že na účtu povinného nebyly v okamžiku předložení příkazu k výplatě peněžnímu ústavu peněžní prostředky v dostatečné výši, provede peněžní ústav částečnou výplatu a vyrozumí o této skutečnosti soud, který vydá oprávněnému **nový příkaz k výplatě** (§ 320f).

Otázkou je, jak se postavit ke skutečnosti, že peněžní ústav má podle platné právní úpravy soudu oznamovat výši částky, jejíž výplata provedena nebyla a která tak zbývá vyplatit, v návaznosti na což pak soud má vydat nový příkaz k výplatě. Výpočet této částky může být poměrně náročný (nejdříve se uspokojují úroky z prodlení, ostatní příslušenství, pak až jistina) a její výše – tedy to, co zbývá vyplatit – může být sporná. Soud nemůže být v tomto ohledu vázán názorem peněžního ústavu.

Jako vhodnější by se proto jevílo řešení, podle kterého by peněžní ústav sděloval soudu výši skutečně provedené výplaty (tedy to, co vyplatil, a ne to, co zbývá vyplatit), na základě čehož by pak soud vydal nový příkaz k výplatě.

Povaha příkazu k výplatě - soudní rozhodnutí či jiný úkon soudu?

Příkaz k výplatě má pro řízení o výkon rozhodnutí tímto způsobem zásadní význam. Příkazem k výplatě (a novým příkazem k výplatě) soud závazným způsobem určuje výše částek, které příkazuje vyplatit; samotná povinnost provést výplatu ve prospěch oprávněného ve výši stanovené příkazem k výplatě má svůj původ v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Zkoumáme-li blíže institut příkazu k výplatě, musíme si nutně záhy položit otázku, co že to ten příkaz k výplatě vlastně je, jaká je jeho povaha? Je to soudní rozhodnutí, či se jedná o jiný úkon soudu? Jako významný prvek pro rozvíjení dalších úvah lze spatřovat závaznost, kterou je podle ust. § 320e příkaz k výplatě obdařen; pokud totiž soud, z pozice svého autoritativního postavení, ve kterém se nepochybně při vydávání příkazu k výplatě nalézá, závazně ukládá povinnost (v daném případě stanoví výši částky, popř. částek, které příkazuje nejmenovanému peněžnímu ústavu odepsat z účtu povinného a vyplatit je oprávněnému), nemůže tak činit jinak než prostřednictvím úkonů, které jsou k tomu určeny, tedy jednou z forem rozhodnutí.[6]

Vzhledem k této charakteristice je nutno vyslovit závěr, že **příkaz k výplatě je soudním rozhodnutím**, a to rozhodnutím ve vztahu k usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí komplementárním, jenž samostatně, bez vazby na usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí neobstojí (nemůže existovat), nicméně které problematiku mu zákonem svěřenou (stanovení výše částek přikázaných vyplatit) řeší úplně a výlučně.

Pokud jde o **formu příkazu k výplatě** jakožto rozhodnutí, nabízí se jako první úvaha, že **zákonodárce zavedl novou formu rozhodnutí**. Principiálně nic proti tomu, pokud je zákonodárce toho názoru, že daný problém je natolik specifický, že vyžaduje specifické řešení zavedením nové formy rozhodnutí, budiž, ale když se řekne A, musí se říct i B, tedy musí se současně upravit i účinky této nové formy rozhodnutí, ale zejména též otázka možnosti uplatnění opravných prostředků proti takovému rozhodnutí. [7] Lze též zvolit jiný přístup, spočívající v naroubování pojmu příkaz k výplatě na již existující formu rozhodnutí, upravenou občanským soudním řádem, s upřednostněním zvláštní úpravy v případě odchylek od obecného typu rozhodnutí. V tom případě by se pro příkaz k výplatě jevila jako nejvhodnější forma usnesení, která nejlépe odpovídá praktickým potřebám, zejména proto, že je zásadně předběžně vykonatelné (§ 171 odst. 2), což jde dobře dohromady s ust. 320f odst. 1 (výplata se provede ihned po předložení příkazu k výplatě nejmenovanému peněžnímu ústavu). Navíc je třeba respektovat ust. § 254 odst. 1, podle kterého soud v rámci řízení o výkon rozhodnutí rozhoduje vždy usnesením.

Důvodová zpráva nepřináší ani sebemenší náznak řešení této otázky a judikatura k této otázce pochopitelně neexistuje. Téměř každý problém lze vždy řešit více způsoby, důležité však je, aby řešení bylo ve výsledku spravedlivé a efektivní. **S jistými výhradami lze proto přijmout jak úvahu o příkazu k výplatě jakožto nové formě soudního rozhodnutí, ale stejně tak i úvahu o příkazu k výplatě jakožto specificky pojmenovaném usnesení.** V obou případech bude nutno řešit návaznosti typu doručování, účinky, opravné prostředky. Bude-li jasno v těchto otázkách, na formě příkazu k výplatě zase až tak moc nesejde. Již nyní je však zřejmé, že řešení těchto souvisejících otázek si vyžádá nemalé interpretační úsilí, a s konečnou platností se bude muset vyslovit až judikatura.

Doručování příkazu k výplatě

Příkaz k výplatě se doručuje oprávněnému. Zcela přesně ust. § 320e stanoví, že jej soud oprávněnému vydá. Vzhledem k tomu, že zákon nijak neupřesňuje, co pod tímto pojmem rozumí, jeví se jako nejvhodnější použít standardních způsobů doručování, tak, jak jsou upraveny v občanském soudním řádu.

Pokud jde o otázku doručování příkazu k výplatě peněžnímu ústavu, děje se tak prostřednictvím oprávněného, který jej předloží tomu peněžnímu ústavu, který si sám zvolí. Úkon oprávněného, nazvaný **předložením příkazu k výplatě peněžnímu ústavu**, si zaslouží zvláštní pozornost. Jako problematické se jeví otázky týkající se povahy, místa, způsobu a času provedení tohoto úkonu. Pokud jde o **povahu předložení příkazu k výplatě**, je třeba mít na paměti, že se jedná o úkon, který je prováděn na základě ustanovení občanského soudního řádu, v rámci řízení o výkon rozhodnutí, sloužící k jeho provedení, a s účinky upravenými občanským soudním řádem. Je to úkon, jímž dochází ke konkretizaci nejmenovaného peněžního ústavu, úkon, kterým dochází k doručení příkazu k výplatě peněžnímu ústavu. Na základě tohoto úkonu se peněžní ústav stává účastníkem pro daný úsek řízení o výkon rozhodnutí s tomu odpovídajícími procesními právy a povinnostmi (tedy v našem případě povinnostmi směřujícími k odepsání peněžních prostředků z účtu povinného a jejich výplatě oprávněnému podle § 320f).

Předložení příkazu k výplatě má, mimo jiné, účinky jeho doručení peněžnímu ústavu.[8] Jak je známo, řádné oznámení soudního rozhodnutí má z hlediska ochrany procesních práv účastníků stejný význam jako dodržení zákonnosti jeho obsahu a v řízení předcházejícím jeho vydání. Ne každé oznámení obsahu soudního rozhodnutí však může být považováno za jeho řádné doručení. K tomu je třeba, aby byla respektována příslušná ustanovení občanského soudního řádu upravující doručování. Jedná se zejména o ust. § 47 odst. 1 a 2, která stanoví požadavek doručování na adresu sídla právnické osoby zapsanou v obchodním rejstříku nebo na adresu, kde právnická osoba skutečně sídlí. To by znamenalo, že příkaz k výplatě může být doručen pouze na adresu zvoleného peněžního ústavu, která je zapsána v obchodním rejstříku nebo která je jeho skutečným sídlem; tím ale dostává trhlinu úmysl zákonodárce zjednodušit vymáhání pohledávek zavedením tohoto nového způsobu výkonu rozhodnutí, jemuž by spíše odpovídalo, pokud jde o **místo předložení** příkazu k výplatě, připuštění jeho předložení na nejbližší pobočku peněžního ústavu, který si oprávněný zvolil. Bohužel, vzhledem k závažným právním následkům předložení příkazu k výplatě nebude podobný zjednodušený přístup možný, a to tím spíše za situace, kdy neexistuje žádné ustanovení zákona tuto možnost výslovně připouštějící. Ostatně, i kdyby oprávněný příkaz k výplatě na některé z poboček peněžního ústavu předložil, není nikde dáno, že se zrovna tam bude nalézat některá z osob oprávněných příkaz k výplatě převzít, ve smyslu ust. § 47 odst. 2. Na druhou stranu, jako jistou výjimku oproti standardnímu způsobu doručování, lze považovat ust. § 320e a § 320f, z nichž se podává, že příkaz k výplatě doručuje peněžnímu ústavu oprávněný. Pokud jde o **způsob předložení** příkazu k výplatě, **záleží na oprávněném, jaký přístup zvolí**. V úvahu přichází osobní předložení; v tom případě se oprávněný bude muset dostavit osobně nebo v zastoupení do sídla peněžního ústavu. Další možností je doručení korespondenční, tedy zaslání příslušných dokumentů spolu s průvodním dopisem sdělujícím, že se jedná o předložení příkazu k výplatě a určujícím zvolený způsob výplaty (na účet oprávněného, složenkou). Půjde-li o formu prostého dopisu, doporučeného dopisu či dopisu s doručenkou, to záleží opět jen na oprávněném. Lze jen doporučit, aby oprávněný zvolil takový způsob, který umožní jednoznačně prokázat doručení příkazu k výplatě peněžnímu ústavu, a to nejlépe s vyznačením dne, hodiny a minuty, kdy se tak stalo. **Čas (okamžik) předložení** příkazu k výplatě peněžnímu ústavu má u tohoto způsobu výkonu rozhodnutí zásadní význam, proto jej bude nutné sledovat s přesností na minuty (podrobněji viz dále k otázce okamžiku provedení výplaty).

Povinnému se příkaz k výplatě nedoručuje, což lze vnímat spíše kriticky; teprve kombinace usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí spolu s příkazem k výplatě (resp. též novým příkazem k výplatě) poskytuje povinnému úplnou informaci o skutečném rozsahu, v němž byl proti němu výkon rozhodnutí nařízen. Přestože nelze dost dobře žádat, aby byl příkaz k výplatě povinnému doručován před jeho předložením peněžnímu ústavu (v tomto směru působí dostatečně kontraproduktivně požadavek právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí před vydáním příkazu k výplatě), **řádné procesní doručení příkazu k výplatě povinnému se jeví, vzhledem k povaze a účinkům tohoto institutu, jako odůvodněné a hodné úvahy při případné novelizaci**.

Trvání příkazu k výplatě

Nová právní úprava dává oprávněnému mimořádná oprávnění; od okamžiku vydání příkazu k výplatě je skutečným pánem dalšího průběhu řízení o výkon rozhodnutí a záleží jen na něm, zda a kdy jej předloží některému peněžnímu

ústavu. Ve většině případů se bude oprávněný řídit přirozenou touhou po uspokojení své pohledávky a učiní tak co nejdříve po vydání příkazu k výplatě. Mohou však nastat situace, kdy oprávněný bude chtít z nejrůznějších důvodů po určitou dobu vyčkávat, než příkaz k výplatě peněžnímu ústavu předloží. A zde narážíme na problém, neboť **zákonodárce neupravil maximální dobu, po kterou může být oprávněný takto nečinný.** Vzhledem ke skutečnosti, že výše úroků z prodlení není v současné době nezanedbatelná, musíme se ptát po praktických důsledcích tohoto nedostatku nové právní úpravy. Řešením uvedeného problému se zdá být institut promlčení. Podle ust. § 112 OZ platí, že „Uplatní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje, promlčecí doba od tohoto uplatnění po dobu řízení neběží. To platí i o právu, které bylo pravomocně přiznáno a pro které byl u soudu nebo u jiného příslušného orgánu navržen výkon rozhodnutí“. Otázkou je, lze-li považovat za řádné pokračování v řízení o výkon rozhodnutí nečinnost oprávněného. Jakmile totiž jednou podá návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, staví v podstatě navěky běh promlčecí lhůty. Časově neomezený příkaz k výplatě nenutí oprávněného k žádné aktivitě a je jen na něm, předloží-li příkaz k výplatě za 3 měsíce nebo za 30 let. **Proto by z hlediska posílení právní jistoty bylo nejlepším řešením stanovit maximální dobu účinnosti příkazu k výplatě, např. po roce od jeho vydání by se stal neúčinným.**

Vady příkazu k výplatě a možnosti nápravy

Na základě příkazu k výplatě (a to i vadného) mohou být z účtu povinného u peněžního ústavu odepsány nemalé peněžní prostředky a provedena jejich výplata oprávněnému. Je proto na místě se ptát, **zda a jak se lze proti vadnému příkazu k výplatě bránit;** u této otázky je absence výslovné právní úpravy nejcitelnější a bude přinášet největší problémy.

Nejprve je třeba zabývat se otázkou, jakými vadami může příkaz k výplatě trpět. Jejich okruh je ze samotné povahy příkazu k výplatě omezen. Především bude možné namítat veškeré externality, tedy vady procesního charakteru; z vad interních, týkajících se obsahu příkazu k výplatě, to bude především nesprávné určení/vedení částek přikázaných vyplatit.

Vady procesní mohou spočívat např. v tom, že **příkaz k výplatě byl vydán, aniž by existovalo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, popř. že příkaz k výplatě byl vydán, aniž by usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí bylo pravomocné.** V těchto případech bylo porušeno ust. § 320e, které stanoví, že „na základě pravomocného usnesení vydá soud oprávněnému příkaz k výplatě“. Vydání příkazu k výplatě, aniž by existovalo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, je závažnou procesní vadou, kvůli níž lze uvažovat až o nicotnosti takto vydaného příkazu k výplatě. Je-li příkaz k výplatě vydán na základě nepravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, je takový příkaz k výplatě nezákonný, pro rozpor s výše uváděným ust. § 320e.

Vady obsahu příkazu k výplatě mohou spočívat zejména v rozporu údajů v něm uvedených s údaji uvedenými v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, popř. u nového příkazu k výplatě též v s realitou průběhu řízení o výkon rozhodnutí (skutečně provedenými výplatami). K této situaci může dojít např. při určení částek v příkazu (resp. nových příkazech) k výplatě, nebudou-li korespondovat s výplatami provedenými podle předchozích příkazů k výplatě. Obsahové vady mohou být důsledkem buď nesprávné aplikace právních předpisů, či posouzení skutkového stavu (např. výpočet úroků z prodlení), nebo písařských (upsání se při reprezentaci výsledku jinak správně provedeného výpočtu) a početních chyb (nesprávně provedený výpočet, není-li k němu třeba aplikace právních předpisů).

Po vymezení vad, jimiž může příkaz k výplatě trpět, je třeba se zabývat otázkou vhodných **prostředků nápravy těchto vad.** V úvahu přichází jednak obecně použitelné instituty opravných prostředků (s omezeními platnými pro řízení o výkon rozhodnutí), jednak institut vlastního řízení o výkon rozhodnutí - zastavení výkonu rozhodnutí (§ 268 a násl.).

V případě **procesních vad** příkazu k výplatě se nabízí především **možnost podání odvolání.** Čistě z hlediska právně-formálního **odvolání proti příkazu k výplatě je přípustné,** neboť se nejedná o žádnou z výluk odvolatelnosti uvedených v ust. § 202; zejména se nejedná o usnesení upravující vedení řízení [§ 202 odst. 1 písm. a)], neboť příkaz k výplatě svým významem tuto kategorii rozhodnutí překračuje. **Aktivní legitimace k podání odvolání proti příkazu k výplatě náleží jak oprávněnému, tak povinnému,** prakticky bude v těchto případech proti příkazu k výplatě brojit především povinný. Tím jsme ovšem postaveni před celou řadou problémů. Povinný je účastníkem řízení o výkon rozhodnutí, a příkazem k výplatě (na jeho základě) je (bude) zasaženo do jeho práv.

Protože se ale **povinnému** příkaz k výplatě nedoručuje, není zcela zřejmé, **od kdy mu poběží lhůta k podání odvolání**. Nabízí se řešení - počítat tuto lhůtu od okamžiku, kdy se povinný s příkazem k výplatě prokazatelně seznámí. To ale zase znamená, že tak může činit téměř neomezeně, což také není optimální a vyvolává to řadu dalších otázek. Co když se tak stane až poté, co již byla podle příkazu provedena výplata? Bude mít v takovém případě ještě povinný zájem na tom, aby bylo jeho odvolání projednáno? Předpokládejme, že se přes všechny výše uvedené problémy lze přenést a přistoupit tak k samotnému projednání a rozhodnutí odvolání proti příkazu k výplatě. Jestliže byl příkaz k výplatě vydán, aniž by existovalo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (málo pravděpodobné, ale může se stát), jedná se o tak závažnou vadu řízení, které jeho vydání předcházelo, že příkaz k výplatě vůbec nemůže obstát a je proto nicotný. Protože český právní řád nicotnost soudního rozhodnutí nezná (až na jednu výjimku [9]), bylo by nejspíše třeba takový příkaz k výplatě bez náhrady zrušit. V rovině praktických důsledků podle takového příkazu k výplatě peněžní ústav nebude moci provést výplatu, neboť spolu s ním nebude (a ani nemůže být) předloženo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (§ 320f odst. 1), k provedení výplaty nezbytná prerekvizita. Byl-li příkaz k výplatě vydán, aniž by usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí bylo pravomocné, odvolací soud bude muset zohlednit právní stav, jaký bude existovat v okamžiku vydání rozhodnutí o podaném odvolání (viz přiměřeně ust. § 154 odst. 1 - „pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení“). Je totiž možné, že v mezidobí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci; v tom případě by odvolací soud musel podané odvolání zamítnout. Bude-li současně napadeno též usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, bude třeba přirozeně vycházet též z výsledku řízení o tomto odvolání, tzn. v případě potvrzení usnesení potvrdit i příkaz k výplatě, v případě změny či zrušení usnesení zrušit či odpovídajícím způsobem změnit příkaz k výplatě; zde se nabízí též možnost považovat takový příkaz k výplatě za nicotný, neboť pozbude svého základu v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Zkoumáme-li u procesně vadného příkazu k výplatě možnost **zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí** (§ 268), pak v případě, kdy byl příkaz k výplatě vydán, aniž by existovalo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, není vlastně ani co zastavovat (výkon rozhodnutí nebyl nařízen, příkaz k výplatě je nicotný); v případě, kdy byl příkaz k výplatě vydán na základě nepravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí tak lze učinit jen do doby, než usnesení nabude právní moci, a to podle § 268 odst. 1 písm. h) - jiné důvody nepřipustnosti výkonu.

V případě **obsahových vad příkazu k výplatě** je třeba rozlišovat, **zda je tato vada způsobena nezákonností nebo pouhou početní či písařskou chybou**. Vzhledem k technickému charakteru příkazu k výplatě může rozlišení mezi nezákonností (chybnou aplikací právních předpisů či nesprávnými skutkovými zjištěními) a písařskými a početními chybami činit jisté potíže. V této souvislosti lze předložit názor, že tam, kde se pochybení týká aplikace právního předpisu či zjišťování skutkového stavu (např. při výpočtu úroků z prodlení nesprávně stanovení doby prodlení či výše úrokové sazby), jedná se o nezákonnost. Tam, kde se chyba týká výlučně provádění jednotlivých aritmetických operací (mimo postupy stanovené zákonem), jedná se o početní chybu; tam, kde je výpočet sice proveden správně, ale je nesprávně reprezentován (např. rozpor mezi v odůvodnění správně provedeným výpočtem a chybně znějícím výrokem), jedná se o chybu písařskou.

Jedná-li se o obsahovou vadu příkazu k výplatě spočívající v nezákonnosti, nabízí se opět možnost podání odvolání. K otázkám přípustnosti a věcné legitimace lze uvést totéž, co u nápravy procesních vad příkazu k výplatě; v případě odvolání podaného oprávněným je třeba se vypořádat se skutečností, že odvolání bude doručováno povinnému k vyjádření, aniž by mu byl předtím doručen napadený příkaz k výplatě, který mu tak bude muset být doručen společně s odvoláním, aby vůbec věděl, k čemu se vyjadřuje. Materiálním předpokladem přípustnosti odvolání v tomto případě je též skutečnost, že se nejedná o pouhou písařskou či početní chybu, pro které existuje specifický režim nápravy (§ 164, viz dále). V odvolacím řízení lze vadný příkaz k výplatě změnit tak, aby byl v souladu s usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí, popř. s již dříve provedenými výplatami (v případě nového příkazu k výplatě).

Jedná-li se o obsahovou vadu spočívající v početních či písařských chybách, máme k dispozici specifický institut nápravy - opravu rozhodnutí podle § 164. Může se tak stát i bez návrhu, o opravě se vydává usnesení, které se doručuje účastníkům řízení. I zde dochází k paradoxnímu jevu, kdy opravné usnesení bude zřejmě muset být doručováno i povinnému, kterému se však samotné rozhodnutí opravované - příkaz k výplatě - nedoručovalo.

Nebudou-li k nápravě obsahových vad příkazu k výplatě použity výše uvedené instituty, **nabízí se nám dále institut částečného zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí**. Jestli dojde např. v důsledku pochybení soudu k určení částek ve svém souhrnu vyšších, než kolik mělo být určeno správně (např. v několika na sebe navazujících příkazech k výplatě při částečných výplatách pro nedostatek peněžních prostředků na účtu povinného), dojde tím k porušení ust. § 263 odst. 1, podle něhož lze výkon rozhodnutí nařídit jen v takovém rozsahu, jaký stačí k uspokojení oprávněného, jakož i ust. § 320c, který výkon rozhodnutí tímto způsobem omezuje až do výše vymáhané pohledávky s příslušenstvím. Důvodem pro částečné zastavení výkonu bude ust. § 268 odst. 1 písm. h), tedy jiné důvody

nepřípustnosti výkonu.

Připustíme-li možnost odvolání proti příkazu k výplatě, ať už pro vady procesní či obsahové, nabízí se nám ještě jeden zajímavý problém. **Může totiž nastat situace, kdy odvolání bude podáno až poté, co již byla podle napadeného příkazu provedena výplata. Bude v tomto případě odvolání přípustné, či nikoli?** Obecně je smyslem odvolání napravit vady napadeného rozhodnutí, popř. řízení, jež jeho vydání předcházelo, a tím zabránit jeho škodlivým dopadům. Jako nejžádanější efekt se tak jeví odvoláním zabránit provedení výplaty podle vadného příkazu k výplatě. Přestože to po provedení výplaty již nebude možné, může mít podání odvolání a následná změna či zrušení příkazu k výplatě pro povinného význam, spočívající v deklarování nezákonnosti původního příkazu k výplatě. To může usnadnit povinnému jeho postavení v následném řízení o vydání bezdůvodného obohacení, popř. v řízení o náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím ve smyslu ust. § 8 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Zkoumáme-li otázku praktické aplikovatelnosti prostředků nápravy vadných příkazů k výplatě, narazíme na již výše naznačený problém – příkaz k výplatě se doručuje pouze oprávněnému, který jej doručí (předloží) peněžnímu ústavu. Platná právní úprava vůbec nepočítá s možností, že by se povinný o existenci příkazu k výplatě měl jen dozvědět, natož aby mu byl doručován. Není-li povinnému příkaz k výplatě doručen, ten ani neví o jeho existenci a tudíž se proti němu nemůže bránit. Nelze však vyloučit, že se povinný o existenci příkazu k výplatě dozví, např. nahlédne-li po jeho vydání do soudního spisu. **Přestože je možnost podání odvolání proti příkazu k výplatě povinným žádoucí, je tato otázka nejasná.** S tím úzce souvisí i další problém spočívající v extrémně silném postavení oprávněného po vydání příkazu k výplatě. **V rámci právní úpravy daného způsobu výkonu rozhodnutí totiž neexistuje žádný mechanismus, který by zabránil oprávněnému předložit jemu původně vydaný příkaz k výplatě, peněžnímu ústavu, a to dokonce i poté, co bude změněn nebo zrušen v odvolacím řízení, či poté, co bude řízení o výkon rozhodnutí (částečně) zastaveno.** V úvahu přicházejí prostředky dané k dispozici trestním právem, popř. žaloba na vydání bezdůvodného obohacení, ty však až s účinkem následným, po provedení výplaty; žádný prostředek s účinkem preventivním neexistuje. Přestože nelze u nikoho a priori předpokládat špatný úmysl, není svěřeni tak významné a zejména nekontrolované a podle současné právní úpravy nekontrolovatelné úlohy při provádění výkonu rozhodnutí osobě, která má zájem na jeho výsledku.

Provedení výplaty z účtu

Zákon předpokládá (§ 320f), že zjištění existence účtu povinného u peněžního ústavu a následné odepsání s výplatou oprávněnému se provede „neprodleně“ po předložení příkazu k výplatě peněžnímu ústavu, tzn. ihned, bez zbytečné prodlevy, s přihlédnutím ke standardní době provedení nezbytných úkonů ze strany peněžního ústavu, avšak při zohlednění absolutní přednosti výplaty z účtu povinného. **Výplata peněžních prostředků podle příkazu k výplatě musí být zřejmě provedena přednostně, před všemi dosud neprovedenými bankovními operacemi s prostředky na účtu povinného,** byť tyto byly zadány ještě před okamžikem předložení příkazu k výplatě peněžnímu ústavu. Je tomu tak proto, že v případě výplaty podle příkazu k výplatě se jedná o procesní úkon, prováděný na základě soudního rozhodnutí vydaného v souladu s kogentním ustanovením občanského soudního řádu v rámci řízení o výkon rozhodnutí, nikoli o běžný hmotněprávní dispoziční úkon povinného s prostředky na svém účtu.

Provedení výplaty je vázáno na naplnění určitých, zákonem stanovených předpokladů (§ 320f). Především, výplata je vázána na předložení příkazu k výplatě a pravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Ihned se nabízí otázka, jestli je třeba předkládat originály nebo zda-li postačí předložit úředně ověřené kopie těchto listin. Předložené originály nelze odmítnout a nevzniká zde žádný zvláštní problém. Jinak tomu ale může být při předložení úředně ověřených kopií, kde je třeba rozlišovat mezi usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí a příkazem k výplatě. Pokud jde o usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, lze se spokojit s jeho úředně ověřenou kopií, neboť s dostatečnou autenticitou prokazuje jeho obsah a není zde žádné omezení, které by vyplývalo výslovně ze zákona či z povahy věci. Pokud se však jedná o příkaz k výplatě, je nutno vždy trvat na předložení originálu a jeho kopie, byť úředně ověřené, odmítat; důvod je prostý – vzhledem k povaze příkazu k výplatě nelze připustit, aby v jeden okamžik existoval víc než jeden jeho autentický exemplář, v opačném případě by existovalo nebezpečí zneužití jeho vícenásobným předložením.

Vlastní pohledávka peněžního ústavu za oprávněným

Představme si situaci, kdy oprávněný má pohledávku za povinným, kterou vymáhá v řízení o výkon rozhodnutí, přičemž je zároveň dlužníkem peněžního ústavu, u něhož žádá provedení výplaty podle předloženého příkazu k výplatě. A máme **zde problém spočívající v možnosti či nemožnosti započtení vlastní pohledávky peněžního ústavu za oprávněným proti pohledávce oprávněného na provedení výplaty**. Marně budeme hledat ustanovení obdobné § 307 odst. 4, [10] které platí pro řízení o výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu a které tuto možnost nepřipouští. Je třeba se ptát, je-li toto mlčení zákona opomenutím zákonodárce, či chtěl-li nám snad takto něco sdělit? Dejme tomu, že existuje něco jako předpoklad racionálního zákonodárce, tedy zákonodárce, který ví, co činí. Institut výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu je součástí občanského soudního řádu již dlouho a lze tedy předpokládat, že tato právní úprava je dostatečně známa a zažita. Proto se můžeme důvodně domnívat, že opomenuli zákonodárce v pozdější právní úpravě nového institutu s podobnými účinky obdařit jej určitou vlastností, kterou má i starší právní úprava a která je vzhledem k této podobnosti očekávána, lze předpokládat, že tak zákonodárce učinil vědomě a s úmyslem tuto opomenutou vlastnost pro novou právní úpravu vyloučit.

Vzhledem k neexistenci výslovné právní úpravy v procesním předpise tak musíme hledat oporu v ustanoveních občanského zákoníku upravujících problematiku svou povahou co možná nejbližší. Zde se nám nabízí jistá podobnost s institutem poukázky podle ust. § 535 OZ a násl., přičemž řešení našeho problému se týká především ust. § 537 OZ in fine, které dává poukázanému (peněžnímu ústavu) možnost uplatnit námitky z jeho vlastních vztahů k poukazníkovi (oprávněnému). Na základě výše uvedeného lze dojít k závěru, že **vzhledem k neexistenci výslovného ustanovení** obdobného ust. § 307 odst. 4 pro řízení o výkon rozhodnutí příkazem k výplatě z účtu, **je dána peněžnímu ústavu možnost, aby uplatnil k započtení svou vlastní pohledávku za oprávněným proti pohledávce oprávněného na provedení výplaty**, a to s účinky zániku těchto pohledávek ve výši, v níž se střetnou. Takové započtení musí mít dále nutně za následek zánik pohledávky povinného za peněžním ústavem ve výši, v níž bylo započtení provedeno, a stejně tak zánik pohledávky oprávněného za povinným, ve stejné výši.

Právní následky provedení výplaty podle příkazu k výplatě

Logickým, ale zákonem nevysloveným následkem provedení výplaty podle příkazu k výplatě je zánik vymáhané pohledávky oprávněného ve výši provedené výplaty. Navazujícím právním následkem bude též zánik pohledávky povinného z účtu ve výši provedené výplaty za peněžním ústavem, a to i přesto, že nějaká výslovná úprava v tomto směru opět chybí. [11] I zde si můžeme dobře posloužit analogickou aplikací ust. § 535 odst. 1 OZ, dle kterého se „*poukázaný zmocňuje, aby splnil poukazníkovi na účet poukazatele*“, z čehož lze dovodit výše uvedené.

Odpovědnost peněžního ústavu za nesprávný postup při provádění výplaty

Jako problematické se jeví též některé otázky spojené s **odpovědností peněžního ústavu vůči oprávněnému za nesprávný postup při provádění výplaty (§ 320h)**. Oprávněný bude například peněžnímu ústavu vyčítat, že nepostupoval „*neprodleně*“ a v důsledku nepřiměřeného prodlení, způsobeného peněžním ústavem v období mezi předložením příkazu k výplatě, zjištěním existence účtu povinného u peněžního ústavu a provedením výplaty z účtu došlo k pohybu na účtu povinného, a tak nemohla být vymáhaná pohledávka uspokojena, popř. nemohla být uspokojena v plné výši či větším rozsahu. **V těchto a podobných sporech bude mimořádně důležité prokázat s náležitou přesností okamžik předložení příkazu k výplatě peněžnímu ústavu**. Důkazní břemeno ohledně tvrzených skutečností bude tížit oprávněného – jedná se o jím uplatněný nárok a o jeho tvrzení o prodlení na straně peněžního ústavu. Zejména v případě osobního předložení příkazu k výplatě (ale i v případě doručení korespondenčního, pokud nebudou využity prostředky umožňující zachycení dne, hodiny a minuty doručení) se oprávněný dostane do nezáviděníhodné situace, kdy pro něj bude velmi obtížné věrohodně doložit čas předložení. Lze si samozřejmě představit, že oprávněný příkaz k výplatě předloží peněžnímu ústavu v přítomnosti třetí osoby, nejlépe přímo notáře nebo soudního exekutora, kteří tuto skutečnost osvědčí, to už ovšem nelze hovořit o nějakém ulehčení vymáhání pohledávek a flexibilitě tohoto způsobu výkonu rozhodnutí vůbec. Důkazní břemeno ohledně standardní provozní doby provádění příkazu k výplatě v rámci peněžního ústavu bude tížit též oprávněného, s tím, že v tomto směru bude moci být podán znalecký posudek, popř. lze žádat vysvětlení ze strany peněžního ústavu, pod hrozbou obrácení důkazního břemene ohledně této otázky.

Další osud příkazu k výplatě po jejím provedení

Po provedení výplaty si peněžní ústav ponechá příkaz k výplatě, na jehož základě výplatu provedl (§ 320f odst. 3). K tomu pouze jednu technickou poznámku, jež navazuje na doručování příkazu k výplatě. Výše již bylo uvedeno, že povaha věci vyžaduje, aby příkaz k výplatě existoval v jeden okamžik vždy pouze v jednom vyhotovení určeném pro účastníky řízení. Exemplář, který si peněžní ústav ponechá, tak bude jediným, který bude v oběhu; další bude založen v soudním spise. Lze se ptát, nakolik je toto řešení vhodné, neboť i oprávněný a povinný mohou mít zájem na tom, aby disponovali veškerými podklady, na jejichž základě probíhalo řízení o výkon rozhodnutí. **De lege ferenda by příkaz k výplatě mohl být konstruován jako čtyřdílný**, přičemž díl A by peněžní ústav po provedení výplaty oddělil a ponechal si jej, a na zbývající díly B, C, D by potvrdil výši provedené výplaty. Díl B by byl určen pro oprávněného, díl C pro povinného (aby byl vůbec procesním způsobem informován o provedení výplaty); díl D by byl určen soudu.

Zastavení řízení o výkon rozhodnutí

Řízení o výkon rozhodnutí může být ještě před jeho faktickým provedením zastaveno, např. z důvodu, že povinný v průběhu řízení o výkon rozhodnutí zaplatí oprávněnému vymáhanou pohledávku dobrovolně a navrhne zastavení výkonu. U jiných způsobů výkonu rozhodnutí, kde je jejich faktické provedení svěřeno do rukou buď přímo soudu, nebo třetím nezúčastněným subjektům, lze důvodně předpokládat, že usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí bude respektováno a tedy že faktické provádění výkonu skutečně ustane. Avšak v případě výkonu rozhodnutí příkazem k výplatě z účtu zákonodárce svěřil jeho faktické provedení oprávněnému, tedy osobě, která má na jeho provedení vlastní zájem. **Vzhledem k naznačené zainteresovanosti osoby provádějící výkon rozhodnutí na jeho výsledku tak hrozí, že i když povinný dobrovolně zaplatí vymáhanou pohledávku a přestože výkon rozhodnutí bude zastaven, oprávněný i po zastavení výkonu rozhodnutí předloží peněžnímu ústavu usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí spolu s příkazem k výplatě**, kterými bude i nadále disponovat, a peněžní ústav bude povinen (ledaže zjistí, že výkon rozhodnutí byl zastaven, což je ovšem fakticky nemožné, neboť výplatu musí provést neprodleně po předložení příkazu oprávněným) provést výplatu ve prospěch oprávněného z účtu povinného. **Povinný nebude mít v podstatě žádnou faktickou možnost se proti provedení takové neoprávněné výplaty bránit**; do úvahy by přicházelo předložit peněžnímu ústavu, u nichž má povinný veden účet, usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí a spoléhat na to, že peněžní ústav by v případě předložení příkazu k výplatě odmítl za dané situace (s rizikem angažování vlastní odpovědnosti) podle něj výplatu provést. Je otázkou, nakolik by byl peněžní ústav v tomto případě povinen tak učinit; je totiž pravda, že se jedná o profesionála, který musí znát právní rámec svého podnikání a v daném případě je zřejmé, že zastavením výkonu rozhodnutí pozbývá usnesení o jeho nařízení spolu s na jeho základě vydaným příkazem k výplatě účinků. Další cestou je domáhat se na oprávněném vydání bezdůvodného obohacení ve výši provedené výplaty. To je ovšem řešení následné, reagující na již nastalý problém. **De lege ferenda se jeví jako vhodné zavést konstrukci zabraňující provedení samotné neoprávněné výplaty z účtu povinného.**

5. Exekuce příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu

Paralelně s novým způsobem výkonu rozhodnutí příkazem k výplatě z účtu byl pro exekuční řízení zaveden odpovídající způsob exekuce (§ 65a ex. ř.).

Příkaz k výplatě jako způsob exekuce

Problém může činit již samotná **klasifikace příkazu k výplatě jakožto způsobu exekuce**, neboť zákonodárce opomněl novelizovat též ust. § 59 ex. ř. a mezi způsoby exekuce jej uvést. Výkladem lze ale dojít k závěru, že se o

jeden z přípustných způsobů exekuce skutečně jedná, neboť je třeba vycházet z ust. § 58 ex. ., které stanoví, že exekuci lze provést jen způsoby stanovenými v tomto zákoně (exekučním řádu). Ust. § 65a ex. ř. upravuje způsob exekuce příkazem k výplatě z účtu a jedná se tedy o způsob exekuce stanovený exekučním řádem.

Vydání příkazu k výplatě

V rámci soudního výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu vydává příkaz k výplatě soud, který výkon rozhodnutí nařídil. Vezmeme-li v úvahu povahu exekučního řízení a mechanismus nařizování exekuce, vzniká problém, protože nám do procesu vstupuje další subjekt - exekutor, který vydává exekuční příkaz, jen má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu (§ 47 odst. 2 ex. ř.). **Je proto na místě se ptát, je-li příslušným k vydání příkazu k výplatě exekutor či soud.** Ust. § 65a ex. ř. ani jiné ustanovení exekučního řádu k tomuto problému nic neříká. Rozumného řešení se lze dobrat, vezmeme-li v úvahu ostatní způsoby exekuce, u nichž je rovněž odkazováno na přiměřené použití ustanovení upravujících vzájemně korespondující způsob výkonu rozhodnutí v občanském soudním řádu; je-li v exekučním řádu u ostatních způsobů exekuce pojednáno něco o kompetenci exekutora, jedná se zpravidla o omezující ustanovení, kdy je kompetence provést určitý úkon vyhrazena výlučně soudu. **Není-li v exekučním řádu takové omezující ustanovení, je k provedení daného úkonu (vydání příkazu k výplatě) příslušný exekutor pověřený provedením exekuce** (§ 65a ex. ř. ic. § 320e o. s. ř.).

Specifika exekučního řízení

Podle ust. § 65a ex. ř. se **ustanovení občanského soudního řádu přiměřeně použijí na „provádění“ exekuce.** Argumentem a contrario lze dovést, že na její nařízení se ustanovení občanského soudního řádu nepoužijí; do fáze provádění exekuce řízení vstupuje okamžikem jeho nařízení - vydáním exekučního příkazu (§ 47 odst. 2 ex. ř.). Pro fázi nařízení exekuce se použijí výhradně ustanovení exekučního řádu o nařízení exekuce. To znamená, že v návrhu na nařízení exekuce nebude třeba označovat povinného jeho rodným číslem, popř. identifikačním číslem, protože ust. § 320c o. s. ř. se nepoužije, což odpovídá širokým oprávněním exekutora (součinnost třetích osob podle § 33a, § 33b, § 33c ex. ř.), které mu umožňují tuto informaci získat. Nařízení exekuce se bude dít podle dvoufázového scénáře: nařízení exekuce exekučním soudem a pověření exekutora jejím provedením - vydání exekučního příkazu exekutorem s určením konkrétního způsobu exekuce. Jedním ze specifík exekučního řízení je stanovení tzv. **dvojího zákazu dispozic s majetkem povinného** podle § 44 odst. 7 ex. ř. a § 47 odst. 4 ex. ř. Mohlo by se zdát, že takto je, alespoň pro exekuční řízení, zhojeno opomenutí zákonodárce, pokud jde o stanovení inhibičních a arrestatorních účinků usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, které při soudním výkonu rozhodnutí tímto způsobem zcela chybí. Bohužel uváděné zákazy nemají valného účinku ani při exekuci tímto způsobem; zatímco arrestatorium a inhibitorium poskytují záruku, že s peněžními prostředky na účtu povinný vůbec nemůže disponovat, tedy že tyto peněžní prostředky nelze z účtu odčerpat (viz např. výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu), zákazy podle § 44 odst. 7 ex. ř. a § 47 odst. 4 ex. ř. pouze stanoví, že (obecně) dispozice povinného s jeho majetkem (zcizovací právní úkony) přesahující určitou míru jsou neplatné, což je k ničemu, pokud povinný peněžní prostředky z účtu pouze vybere, ale ponechá si je ve svém majetku. **Ani konstrukce dvojího zákazu tedy povinnému nezabrání, aby peníze z účtu po nařízení exekuce soudem vybral a naložil s nimi dle vlastního uvážení, což je, v rovině soukromého práva, za současné právní úpravy nepostizitelné.**

6. Závěr

Podle důvodové zprávy k nové právní úpravě by jejím účelem mělo být zjednodušení vymáhání pohledávek jejich věřitelům. Ačkoli je tento záměr sám o sobě chválný, je otázkou, nakolik tomu nová právní úprava přispívá; je totiž značně nepřehledná, nevyjasněny jsou základní otázky, jako např. povaha příkazu k výplatě a přípustnost opravných prostředků proti němu. Její životaschopnost je omezena pouze do ideálních podmínek bezproblémového průběhu řízení o výkon rozhodnutí, předpokládaných zákonodárcem. Začne-li se však řízení komplikovat, dostáváme se na zcela neupravený terén, neboť zákonodárce žádné komplikace nepředvídal. Záměrem autora článku bylo upozornit na tato (některá) problematická místa nové právní úpravy, a stejně tak nabídnout jejich rozumné řešení.

De lege ferenda lze doporučit, aby byla jednoznačně vyřešena **povaha institutu příkazu k výplatě**, tedy jednání se o soudní rozhodnutí či nikoli, popř. jakou formu toto rozhodnutí má.

V návaznosti na výše uvedené **je třeba řešit otázku možnosti podávat opravné prostředky proti příkazu k výplatě** a s ní spojenou otázku **zajištění zákonnosti provedení výplaty s ohledem na nápravu možných vad příkazu k výplatě**. Zde, čistě schematicky, přichází v úvahu následující řešení: I. Oprávněný předloží příkaz k výplatě peněžnímu ústavu. II. Peněžní ústav zjistí, že výplatu lze provést. III. Peněžní ústav zablokuje peněžní prostředky na účtu povinného, vyrozumí o tom soud a oprávněného. IV. Soud doručí příkaz k výplatě povinnému, zakáže mu, aby s prostředky na účtu disponoval a uloží mu, aby do určité lhůty podal proti příkazu k výplatě námitky, které se mohou týkat pouze procesních vad při jeho vydávání nebo určení výše částek přikázaných vyplatit. V. Soud o podaných námitkách rozhodne. Informace získané v průběhu projednávání námitek též mohou posloužit jako podklad pro zastavení výkonu rozhodnutí. Je na zvážení, zda připustit opravný prostředek či nikoli proti rozhodnutí soudu o námitkách. VI. Soud rozhodne o podaných námitkách, popř. vyrozumí účastníky, že ve stanovené lhůtě žádné námitky nebyly podány. VII. V závislosti na výsledku rozhodnutí či vyrozumění soudu o námitkách peněžní ústav provede výplatu či odblokuje peněžní prostředky na účtu.

Jeví se též žádoucí upravit **otázky arrestatoria a inhibitoria ohledně prostředků na účtech povinného u peněžních ústavů po doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí**, což bude od zákonodárce vyžadovat značnou dávku invence, s ohledem na skutečnost, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se podle platné právní úpravy doručuje pouze oprávněnému a povinnému. **V úvahu připadá řešení, značně těžkopádné, uložit soudu doručovat též každému peněžnímu ústavu působícímu na území ČR s účinky zablokování výplaty prostředků z účtu až do výše vymáhané pohledávky i s příslušenstvím (druhá věc je otázka přiměřenosti takového opatření); na úhradu nákladů tohoto masivního doručení žádat zálohu od oprávněného; náhradu těchto nákladů uložit povinnému a pamatovat na ni v příkazu k výplatě.** Jiným řešením by **bylo publikovat příkaz k výplatě na centrální adrese s účinky arrestatoria a inhibitoria**, ovšem již nyní si lze živě představit námitky povinných, že nemají zajištěn přístup k internetu.

Dále je třeba jednoznačně vyřešit **otázky předkládání příkazu k výplatě peněžnímu ústavu oprávněným**, a to jednak pokud jde o místo (tzn. lze-li tak učinit pouze v sídle peněžního ústavu zapsaného v obchodním rejstříku či lze-li tak učinit též na libovolné pobočce), jednak pokud jde o čas jeho předložení a způsob závazného zachycení tohoto úkonu.

Nutné je též stanovit **omezení doby účinnosti příkazu k výplatě**, např. jeden rok od jeho vydání.

Stranou nesmí zůstat ani řešení otázky možnosti **jednostranného započtení vlastní pohledávky peněžního ústavu za oprávněným** proti pohledávce oprávněného na provedení výplaty podle příkazu k výplatě.

JUDr. Lukáš Michna, Ph.D., LL.M.
Autor je advokátem v Praze.

[1] Důvodová zpráva v této souvislosti uvádí: „*Na rozdíl od výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu přebírá při výkonu rozhodnutí na základě soudního příkazu k výplatě z účtu povinného potřebnou iniciativu a aktivitu oprávněný. Tato iniciativa a aktivita se týká jak zjišťování, který peněžní ústav vede účet povinného, tak i samotné realizace tohoto způsobu výkonu rozhodnutí. Oprávněný, vybaven na základě usnesení o nařízení tohoto výkonu příkazem k výplatě, si může sám najít tuzemský peněžní ústav, u kterého má povinný účet. Po předložení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a příkazu k výplatě a zjištění, že účet povinného vede, je peněžní ústav povinen odepsat peněžní částku z účtu povinného a neprodleně ji vyplatit oprávněnému.*“

[2] Rodné číslo je jedinečným identifikátorem každé fyzické osoby, viz ust. § 13 odst. 6 zákona č. [133/2000](#) Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech. Je otázkou, nakolik je požadavek jednoznačné identifikace povinného skutečně nezbytný; u jiných způsobů výkonu rozhodnutí tento požadavek stanoven není (např. přikázání pohledávky z účtu nebo přikázání pohledávky či postižení jiných majetkových práv).

- [3] Doručuje se oprávněnému a povinnému; nejmenovanému peněžnímu ústavu se nedoručuje.
- [4] Je pravda, že konstrukce těchto institutů u daného způsobu výkonu rozhodnutí by byla poněkud složitější, zejména by se zákonodárce musel rozhodnout, chce-li omezit povinného v dispozicích s peněžními prostředky na všech účtech u všech peněžních ústavů v ČR, popř. jinak.
- [5] Důvodová zpráva uvádí, že příkaz k výplatě vydá soud oprávněnému až poté, kdy usnesení o nařízení tohoto výkonu rozhodnutí nabude právní moci. Obsah příkazu k výplatě je odvozen od usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Toto ustanovení jej konkretizuje tak, že kromě označení oprávněného a povinného stanoví povinnosti peněžního ústavu povinného.
- [6] „Zvláštní postavení soudního rozhodnutí mezi procesními úkony je dáno jeho povahou. Lze je definovat jako výrok soudu, který má závazné právní důsledky, stanovené objektivním právem. K charakteristickým rysům soudního rozhodnutí patří tedy jeho autoritativnost a závaznost“. In: Winterová a kol.: Civilní právo procesní, 3. vydání, Linde Praha, a.s., Praha 2004, s. 274.
- [7] Zákon mlčí. Neříká ani, že by opravné prostředky proti příkazu k výplatě nebyly přípustné, popř. by jejich použití bylo nějak omezené (např. pouze odvolání, ani není zavedena žádná speciální forma opravného prostředku, jako je tomu např. u námitek proti příkazu k úhradě nákladů exekuce podle ust. § 88 ex. ř. a násl.
- [8] To je ostatně logické; je-li příkaz k výplatě rozhodnutím, musí být též řádně doručen.
- [9] Schválně, kdo to ví?
- [10] Odepsanou pohledávku z účtu povinného je peněžní ústav povinen oprávněnému vyplatit, i když má vůči němu peněžitou pohledávku, kterou by jinak mohl započíst.
- [11] Např. na rozdíl od ust. § 307 odst. 5.

Zdroj: BA 11-12/2006

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [K průlomovému rozhodnutí NS ČR ve věci práv dlužníků ze vztahů zajištěných finančními zárukami](#)
- [NSS sjednotil judikaturu ve věci odvodu za porušení dotačních pravidel](#)
- [Formální náležitosti zastoupení v daňovém řízení v kontextu rozsudku Nejvyššího správního soudu, čj. 4 Afs 353/2018-37, ze dne 18. února 2019](#)
- [Jak se připravit na daňovou kontrolu z finančního úřadu](#)
- [Nespoutaný blockchain nebo virtuální El Dorado neomezených možností. Kolizně-právní kontext](#)
- [Zásadní změna v rozdělování zisku u akciové společnosti](#)
- [Základní zásady daňového řízení](#)
- [Získávání informací správcem daně v rámci vyhledávací činnosti](#)
- [Sankce po ukončení daňové kontroly při doměření daně](#)
- [Změna zdanění drobných přívůdků: Přiblížení výše částky pro uplatnění srážkové daně částce rozhodné pro účast na nemocenském pojištění](#)
- [Pobídky ve světle regulace distribuce finančních produktů](#)